

Прогулянка до лісу

Наталя Забіла

1

Ви всі співали пісеньку
про темний-темний ліс,
де виросла ялиночка
і зайчик з нею ріс.

І казочки читали ви
про той дрімучий ліс,
де курочку із півником
впіймати хоче лис,

де йде Червона Шапочка,
а вовк услід біжить,
де в рукавичку дідову
залазять звірі жить,

де хатка є невидана
на курячих лапках
у лісі, лісі темному,
в бабусиних казках.

А чи колись бували ви
у лісі насправжки,
де в'ються між деревами
несходжені стежки,

де під зеленим захистом
розложистих гілок
під вітер — завжди затишок,
а в спеку — холодок?

Отож сьогодні в подорож
до лісу ми йдемо.
Хто хоче з нами — просимо,
усіх заберемо!

У сонячнім просторі
щебечуть ластівки.
Як човники на морі,
вгорі пливуть хмарки.

Ми зрання всі надворі.
Веселі та бадьорі,
йдемо із санаторію
до лісу навпрошки.

А ліс такий дрімучий,
і чагарник колючий
здаля — немов стіна,
густа, непрохідна.

Крізь ці кущі, здається,
ніхто не пробереться.
Гукнеш — і відгукнеться
розкотиста луна.

— Чи можна йти туди? —
А ліс гуркоче: — Йди!
— Там є вовки страшні? —
А він регоче: — Ні!
— А чи горіхи є? —
Гуде охоче: — Є!

— Ану, біжімо швидше,
бо ліс у гості кличе,
шепоче таємниче,
дорогу нам дає.

Дерева розступаються,
розходяться гілки.
Немовби розсуваються
густі чагарники.

І ми, нарешті, входимо
у тишу лісову,
де тіні прохолодою
упали на траву.

А десь вгорі над вітами
крізь гущу верховіть
блищить в промінні світлому
безхмарная блакить.

Поглянемо угору —
які ж тут дерева?
Ось клен стрункий, прозорий
і груша лісова,

і поруч з осокором,
спокійним та бадьорим,
осика яснокора
трепече, мов жива.

Ось липа кучерява
розкинула намет.
На липі цій недавно
бджілки збирали мед.

Збирали мед на квітах,
до вуликів несли.
Тепер минає літо,
і липи одцвіли.

Зате на дикій яблуні
тепер кислички є.
Підводить віти яблунька
і нам їх не дає.

— Діждіться, діти, осені,
недовго ждати вам:
мої кислички визріють,
охоче їх віддам!

Ось дуб —
могутній велетень —
розрісся одинцем.
Ми втрюх його обхопимо,
та кола не зімкнем!

А поруч з ним на пагорку
сосонка молода
поважному сусідові
про щось розповіда.

Шумить сосонка хвоєю,
і листям дуб гуде,
а ми й собі послухаєм,
про що розмова йде.

Говорить дуб:
— Наш славний рід
шанують здавна всі.
Ми можем жити сотні літ
у зелені й красі.

І люди з давньої пори
міцний цінують дуб:
будинки ставлять теслярі —
дубовий роблять зруб.

Дубові палі під мости
вбивають в дно ріки,
щоб через міст могли пройти
важкі грузовики.

Дубові плавають човни
у просторах морських,
і найстрашніші буруни
розбити не можуть їх.

Як тільки зайдеш в кожен дім,
то й тут побачиш вмиль:
за стіл дубовий любо всім
сідати їсти й пити.

А що вже ясно й весело
палає дуб в печі,
коли гуде метелиця
надворі уночі!..

Замовкнув дуб. І в ту ж мить
сосонка молода
рясним гіллям як зашумить
і так відповіда:

— Із нас так само не одну
корисну роблять річ.
На дрова теж беруть сосну,
щоб тепло гріла піч.

Смолу курити запашну
приходять люди в бір.
На фабрику везуть сосну,
щоб вироблять папір.

Хіба ж не диво — деревцем
у лісі підростать,
і раптом стати букварем,
і вчить дітей читать?!

Високі щогли кораблів
теж роблять із сосни.
В далеку путь серед морів
тоді пливуть вони.

І, мабуть, весело пливти,
убравшись в паруси,
дивитись в воду з висоти
і згадувать ліси...

Ялинки кожен добре зна,
радіє взимку їм,
а де нема їх, там сосна
на свято прийде в дім.

Ото вже любо кожній з нас

у новорічну ніч
блищати безліччю прикрас
і вогниками свіч!..

Оце таку почули ми
розмову потайну
і добре пам'ятатимем
про дуб та про сосну!

5

Тепер в ліщину зайдем
серед дубів старих.
— Ану, хто перший знайде
на цім кущі горіх?

Наввипередки скачуть
хлопчак за хлопчаком.
Гукають: — Бачу, бачу
горішок під листком!

Дівчатка не відстали —
вони у нас меткі!
У Майї, Галі й Тали
вже повні козубки.

Одне лиш тільки лихо:
Мариночка мала
ні одного горіха
дістати не змогла.

Стоїть мала Маринка
з торбинкою в руці,
блищать, як бісеринки,
сльозинки на лиці...

— Хлоп'ята! Так негоже!
Ану, разом мерщій
давайте допоможем
Мариночці малій!

Відразу стали в коло
дівчатка й хлопчаки,
і з шелестом додолу
пригнулися гілки.

— Скоріш, мала Маринко,
сама усі зривай! —
Маринчина торбинка
наповнилася вкрай.

Мариночка сміється:
— У мене більш за всіх! —
Луною віддається
по лісі дружній сміх.

6

— Ой-ой, нещастя сталось!
Скоріш допоможіть!
Вдряпнула ногу Тала,
і з ранки кров біжить.

— Нічого, це дурничка!
В низинці лісовій
ми знайдемо травичку,
що зветься деревій.

На ранку цю рослинку
клади мерщій сама,
зажди одну хвилинку —
і крові вже нема!

— Оце тобі й аптека! —
сміються хлопчаки. —
Не треба йти далеко
по мазь чи порошки!

— Тут смішки недоречні,
побачите самі,
що ліки ті аптечні
у лісі знайдем ми —

цілющі квіти й трави:
цей самий деревій
і м'ята кучерява,
ромашки й звіробій,

і ягоди блискучі,
що, лісом ідучи,
ви рвали на колючім
шипшиновім кущі.

Лікує хворе серце
конвалія ота,
що в лісі край озерця
весною розцвіта.

Як кашлятимуть діти —
дивись та примічай —
із липового цвіту
заварить мама чай.

— Щоб горло не боліло, —
промовив тут Юрко, —
мені колись варили
гаряче молоко!

Тут хлопчики взялися
сміятися з Юрка:
— Немає діла лісу
до того молока!

Усе вам тільки смішки,
не слухай їх, Юрко!
Побродим в лісі трішки,
знайдем і молоко.

7

По лісі тупіт лине,
тріщить сухе гілля.
Іде якась тварина
крізь хащі навмання.

Так моторошно стало,
веселий гомін змовк.
Шепоче тихо Тала:
— Напевно, сірий вовк...

— Це тигр іде зубатий!
— А може, слон чи лев?
— Ви чуєте, хлоп'ята,
у хащах дикий рев?

— А може, — каже Майя, —
ведмідь сюди іде?
А зброї в нас немає,
на нас він нападе...

Тут зовсім близько знову
гучний почувся рев,
і от... руда корова
виходить з-за дерев!

Поглянула недбало
на зляканих малят
і попаски помалу
пішла собі назад.

— Ага! — сміються діти,
а дужче всіх Юрко, —
припало нам зустріти
у лісі й молоко!

Ходім вперед хоробро!
Злякались ми дарма —
ми ж знали дуже добре,
що левів тут нема.

То звірі все тропічні —
і тигри, і слони...
У нас, напевно, в січні
повимерзли б вони.

Лиш вовк тут

жити міг би
та ще рудий ведмідь,
що цілу зиму в лігві,
дрімаючи, лежить.

Та в лісі цім неначе
на протязі років
ніде ніхто не бачив
ведмедів та вовків.

А якщо є тут звірі,
то тільки білочки,
зайці вухаті, сірі
й колючі їжаки.

Коли б і довелося
зустрітись з ними враз —
ми їх не боїмося,
вони бояться нас!

Коли це раптом гілка
над нами — тільки хрусь!
Сміється з гілки білка:
— Я зовсім не боюсь!

Я високо стрибаю,
далеко від землі,
безпечну хатку маю
на дубі у дуплі!

З-під кущика сміється
колючий їжачок:
— А хто з вас доторкнеться
до гострих голочок?

Біжить зайча вухате,
ще й посміхається:
— В цім лісі полювати
забороняється!

— Пошкодити нікому ми

й не хочемо,
а з вами познайомимось
охоче ми!

Та дивляться звірята
насторожено,
і з ними ми погратися
не можемо!

8

Тепер відкриймо кошика,
дістаньмо пиріжки.
Чи треба вас припрошувать?
Сідайте, малюки!

До столу — не до столу,
не стіл — рясна трава,
зібрались діти в коло.
— А хто в нас чергова?

Та вже дбайлива Майя
з-під згортків і пляшок
із кошика виймає
чистенький фартушок.

Хто бачив чепурушку,
хазяєчку таку? —
Розламає ватрушку,
дає по пиріжку,

усім в одну хвилинку
підносить їсти й пити,
встигає для Маринки
яєчко облупить.

— Ну, хто добавки просить?
У кого вже нема?..
— Спасибі, Майю, досить!
Поїж тепер сама!

Напрочуд добрі страви!
Усе таке смачне,
коли замість приправи —
повітря запашне.

9

От виходить Галочка,
кличе дітвору:
— В палички-стукалочки
починаймо гру!

Зараз порахуємо
всіх дітей підряд.
Лісова лічилочка
буде саме влад:

— Раз, два —
дерева;
три, чотири,
вийшли звірі;
п'ять, шість —
пада лист;
сім, вісім —
птахи в лісі;
дев'ять, десять —
полуниці,
хто знайде,
тому жмуриться!

А жмуриться Льоні!
Став під деревце,
в стиснуті долоні
заховав лице.

— Раз, два, три, чотири,
п'ять! —
Іду шукать!
Хто не заховався —
мене не винувать!

Глядь — нема нікого...
Самі лиш дерева,
кущі, пеньки, дорога
та стоптана трава.

Лише вгорі зозуля
сховалась на дубку
і нібито глузує:
— Ку-ку, ку-ку, ку-ку!

Та, мов барвисті цяточки,
мигтять віддалеки
червоні, сині платтячка
та білі сорочки.

— Палички-стукалочки!
Бачу всіх разом:
он за дубом Галочка,
Тала за пеньком!

Юра за ліщинкою
щупиться дарма!
А мала Маринка
вибігла сама.

От знайшлась і Майя...
Всіх застукав я!
А кого ж немає?
Де ж одне хлоп'я?

Вікторе! Озвися!
Я вже скрізь шукав...
— Може, він у лісі
зовсім заблукав?

А тим часом осторонь
ніхто не поміча
дивного, непростого,
рухливого куща:

сунеться потроху він,

спиниться на мить,
потім, як сполоханий,
враз перебіжить.

Близиться до палички...
Раптом — як помчить!
— Палички-стукалочки! —
голосно кричить.

— Вітя! — Весь зелений,
весь в жмутках трави,
свіже листя клена
висить з голови.

Всі гукають: — Ловко!
Як він тільки встиг?
Справжню маскіровку
він зробити зміг.

Зовсім став невидний
в цьому убранні.
Вітя наш розвідником
був би на війні!

А дерева тішаються
сміхом дітлахів,
аж гілки колишуться
з низу до верхів.

10

На тиху, світлу галяву
стежинка нас веде.
На ній зелене паростя
пробилось молоде.

Під ним травиця
стелється
квітчастим килимком,
і пурхають метелики
над довгим рівчаком.

Рівчак, проритий глибоко,
травою весь поріс...
Чому ж такий рівчак отут
перетинає ліс?

Усі ми добре знаємо:
в недавню давнину
оця сумирна галява
побачила війну.

На ворога-напасника
з боями йшли бійці
і в темнім лісі вирили
траншеї довгі ці.

Вогнем і димом повнилась
ця тиша лісова,
була тут кров'ю зрошена
притоптана трава.

Ішли бійці атаками
в диму, в огні, в імлі
і геть прогнали ворога
із рідної землі.

Тепер тут ясно й затишно,
цвірінькають пташки,
у квіти й трави вбралися
глибокі рівчаки.

Ми мовчки тут посидимо
і в тиші лісовій
з любов'ю тих згадаємо,
хто тут ішов на бій,

хто в битві з лютим ворогом
гарячу кров пролив,
хто нашу землю рідну
звільнив і захистив.

У лісі тінь густішає,
схолонула трава,
дрімотливою тишею
повились дерева.

Серпневий день кінчається
і з вечором стрічається,
а з нами ліс прощається,
гілками колива.

— Добраніч, ліс, веселий ліс,
засни та відпочинь!
Ми знову прийдемо колись
в твою зелену тінь.

Нам жити ще до вересня
у санаторії.
До міста ми повернемось
міцні, бадьорії.

Тоді ходити будемо
до школи ми,
та лісу не забудемо
ніколи ми!

Васильки з материнкою
в низинках ми рвемо.
Притомлену Маринку ми
на руки беремо.

Заводим пісню дзвінко ми
і з повними торбинками
знайомими стежинками
додому ідемо!